Archive of SID.ir

فصلنامه علمی-پژوهشی
جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای
سال یازدهم، شماره ۳، تابستان ۱۴۰۰
صص: ۲۹۱-۲۷۱

ارائه مدل توسعه مدیریت رقابت‌پذیری شرکت‌های تولیدی کشاورزی در استان فارس با رویکرد ترکیبی

مهری فیروزبخت[۱]

دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی گرایش رفتار سازمانی و مدیریت منابع انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

ایمان حکیمی

استادیار گروه مدیریت بازرگانی و مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

تاریخ دریافت:۱۳۹۹/۱۲/۲۷ تاریخ پذیرش:۱۴۰۰/۲/۱۱

چکیده

هدف از این تحقیق ارائه مدل توسعه رقابت‌پذیری شرکتهای تولیدی کشاورزی در استان فارس است . در این راستا به شناسایی مولفه‌های موجود درمدل توسعه مدیریت رقابت پذیری با رویکرد ترکیبی کیفی و کمی پرداخته شده است. جامعه مورد مطالعه در بخش کیفی شامل خبرگان حوزه رقابت‌پذیری با تمرکز بر بخش کشاورزی و در بخش کمی‌شامل کلیه مدیران شرکت‌های تولیدی کشاورزی استان فارس، به عبارتی۱۸۸ مدیر می‌باشد. حجم نمونه در بخش کیفی شامل ۱۰ خبره و در بخش کمی با توجه به فرمول کوکران، ۶۴ نفر در نظر گرفته شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختار یافته در بخش کیفی و پرسشنامه در بخش کمی استفاده شده است که روایی آن به صورت روایی محتوا توسط خبرگان و روایی سازه و ساختار توسط تحلیل عاملی تاییدی در نرم‌افزار smart pls2 به علت حساس نبودن این نرم افزار به نوع توزیع داده‌ها، مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی در نرم افزار spss23 بررسی و تأیید گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های کلموگروف- اسمیرنوف، آزمون فریدمن و از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد مولفه‌های موجود در مدل توسعه مدیریت رقابت‌پذیری به ترتیب کمترین اولویت تا بیشترین اولویت به صورت امکانات ویژه و امنیت غذایی، تخصیص بهینه منابع، استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی، عوامل تولید داخلی، مدیریت رقابت‌پذیری، نیروی کار و اشتغال، نوآوری و تنوع محصولات، رقابت نسبی و فضای رقابتی، نفوذ و حفظ سهم بازار می‌باشند.

کلمات کلیدی: توسعه، رقابت‌پذیری، روش آمیخته کیفی وکمی

۱- (نویسنده مسئول) mahmood.lari@vatanmail.ir

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

رقابت‌پذیری معیاری کلیدی جهت ارزیابی درجه‌ی موفقیت کشورها، صنایع و بنگاه‌ها در میادین رقابت سیاسی، اقتصادی و تجاری محسوب می‌گردد. مفهوم رقابت‌پذیری بین‌المللی دارای تعاریف متعددی از ساده‌ترین تعریف یعنی صادرات بالاتر تا سایر تعاریف همانند تنوع در صادرات، نرخ‌های بالاتر رشد پایدار صادرات، بهبود ساختار مهارتی و تکنولوژیکی فعالیت‌های صادراتی برای ارتقای توانایی رقابت بنگاه‌های داخلی در بازار جهانی می‌باشد (گیلک حکیم‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۵).

مفهوم رقابت‌پذیری عمدتاً در پاسخ به این سؤال که چرا برخی کشورها ثروتمندتر از دیگران هستند؟ شکل گرفت. سؤالی که از زمان آدام اسمیت مطرح گردید و رواج بیشتری در میان علمای اقتصادی، مدیریت و بازرگانی، پیدا کرد و تا به امروز دغدغه بیشتر دولت‌ها می‌باشد. یکی از دلایل توجه به شاخص رقابت‌پذیری این است که در شرایط پیچیده و امروزی یکی از دغدغه‌های اصلی کشور افزایش قدرت رقابت‌پذیری و در نتیجه آن افزایش سطح رفاه و آسایش است. کشورهای مختلف برای بالا بردن قدرت رقابت‌پذیری خود باید در ابتدا عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری را شناسایی کرده و با تحلیل وضعیت موجود پس از شناسایی نقاط قوت و ضعف خود، نسبت به بهبود وضعیت رقابت‌پذیری و در نتیجه افزایش رفاه در کشور خود اقدام کنند (هنرور و همکاران، ۱۳۹۷). در سی سال گذشته رقابت‌پذیری یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم در عرصه‌ی اقتصاد بین‌الملل به‌شمار می‌رود (سگوتا و همکاران[1]، ۲۰۱۷). امروزه کسب مزیت رقابتی صرفاً یک انتخاب محسوب نمی‌شود؛ بلکه به عنوان یک امر مهم و یک چالش اساسی بقای شرکت‌ها را در بازارهای ملی و بین‌المللی تضمین می‌کند (ولی‌پور خطیر و اکبرزاده، ۱۳۹۶). شکی نیست کشوری که اقتصاد آن بر محور تک محصولی باشد در بحران‌های اقتصادی و تحولات ضربه‌پذیرتر خواهد بود. به همین جهت توجه به صادرات غیرنفتی و توسعه‌ی آن در بخش‌هایی مانند صنعت، معدن، کشاورزی و خدمات می‌تواند کشورمان را در جریان تحولات و بحران‌های مختلف از ابتلا به بیماری‌های اقتصادی نجات بخشد (عسکریان و همکاران، ۱۳۹۵). در دوران حاضر، ایجاد فضای رقابتی و توانمندسازی بنگاه‌های تولیدی، الزامی‌ترین بستر تعامل با اقتصاد جهانی را تشکیل می‌دهد و دولت‌ها تلاش‌های زیادی را در این زمینه انجام می‌دهند. (سنر[2]، ۲۰۱۳).

آینده کشورها وابستگی مستقیمی با میزان قدرت رقابت‌پذیری آن‌ها در شاخص‌های اقتصادی و به‌ویژه رقابت‌پذیری دارد. (علی‌اکبری و همکاران، ۱۳۹۷). از آنجا که زیرمجموعه‌های تولیدی و کشاورزی بخش واقعی اقتصاد را تشکیل می‌دهند، انتظار می‌رود این زیرمجموعه‌ها محصولات با کیفیتی را ارائه دهند که پاسخگوی نیاز شهروندان باشد (کوزر و همکاران[3]، ۲۰۱۸). تأکید می‌گردد که تا زمانی که زیرمجموعه‌های تولیدی و کشاورزی بتوانند تا حد زیادی تقاضای محلی را با کالاهای با کیفیت و مقرون به صرفه برآورده کنند، می‌توانند از نظر موقعیتی در وضع مناسبی

[1] - Šegota, A., Tomljanović, M., & Huđek, I.
[2] - Şener, S.
[3] - Coşar, A. K., Grieco, P. L., Li, S., & Tintelnot, F.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

باشند، یعنی از نظر ظرفیت، محصولات مشابه داشته باشند. همچنین رقابت در سطح جهانی به عنوان یک نشانه‌ی سهم ارزش و به عنوان شواهدی از افزایش سهم بازار محسوب می‌گردد (یودین و اوسری، ۲۰۱۹).

آینده کشورها وابستگی مستقیمی با میزان قدرت رقابت‌پذیری آن‌ها در شاخص‌های اقتصادی و به‌ویژه رقابت‌پذیری دارد. این کشورها اغلب در رقابت با یکدیگر قرار دارند تا منابع را برای توسعه‌ی رفاه اقتصادی‌شان جذب کنند. رقابت‌پذیری ملت‌ها را می‌توان به‌عنوان واقعیت‌ها و سیاست‌هایی تعریف نمود که شکل‌دهنده‌ی توانایی یک ملت در ایجاد و حفظ محیطی است که خلق ارزش افزوده‌ی بیشتر برای بنگاه‌ها و رونق بیشتر برای مردمش را پایدار می‌کند (علی‌اکبری و همکاران، ۱۳۹۸).

فرآیند جهانی شدن، به‌وجود آمدن سازمان تجارت جهانی و یکپارچگی بازارهای جهانی، پیشرفت‌های سریع تکنولوژیک و فناوری اطلاعات، افزایش تغییرات سریع در الگوهای مصرف و تقاضا، تبیین کنترل‌های آلودگی محیط‌زیست و حفظ منابع انرژی، کمبود منابع، چالش‌هایی هستند که بنگاه‌ها و صنایع مختلف در عرصه‌ی تجارت و فعالیت‌های اقتصادی با آن روبرو هستند و ادامه‌ی حیات آن‌ها، منوط به تصمیم‌گیری درست و به‌موقع در برابر این تغییرات است. در این میان، فرآیند جهانی شدن و گسترش بازارهای مصرف و نیز افزایش تعداد رقبا و شدت رقابت، باعث اهمیت بخشیدن به مفاهیمی مانند رقابت‌پذیری شده است. این امر موجب گردیده تا بنگاه‌ها، صنایع و کشورهای مختلف در جهت ارتقای رقابت‌پذیری خود به شناسایی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری و تقویت آن‌ها تلاش کنند و از ضروریات اقدامات آنها باشد. بسیاری از محققان جهت توجیه و تفسیر رقابت‌پذیری و عوامل مؤثر بر آن، نظریه و مدل‌هایی را عرضه داشته‌اند و عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری را دسته‌بندی کرده و در قالب مدل‌هایی ارائه کرده‌اند. بخش کشاورزی کشور در این راستا ازجمله بخش‌هایی است که به دلایل مختلف ازجمله وفور منابع طبیعی و تنوع آب و هوایی سهم عمده‌ای در صادرات غیر نفتی ایران دارد، بنابراین شناسایی مزیت نسبی آن می‌تواند نقش بسزایی در تحقق اهداف برنامه‌های توسعه صادرات غیر نفتی ایفا نماید. درکشورهای درحال توسعه، کشاورزی به عنوان یکی از محورهای اساسی توسعه، نقشی مهم در توسعه‌ی اقتصادی آن کشور دارد. درحال حاضر حیات سیاسی و اقتصادی کشورهای نفت خیز در حال توسعه از جمله ایران، به شدت متکی به درآمد ناشی از صادرات نفت است. از سوی دیگر رهایی از اقتصاد متکی به درآمدهای نفتی باتوجه به وجود استعدادهای مناسب تولید و صادرات برخی از محصولات و کالاهای غیرنفتی به ویژه محصولات کشاورزی از راه شناخت استعدادهای منطقه ای و حمایت جدی از این استعدادها ضروری است. درحال حاضر به دلیل عدم وجود برنامه‌ریزی‌های مدون و حساب شده و تکامل نیافته، تولید محصولات کشاورزی با هزینه هنگفتی صورت می گیرد که نشان دهنده ضرورتبرنامه‌ریزی مناسب در این زمینه است. از طرفی با توجه به اینکه استان فارس از جمله قطب‌های مهم کشاورزی است و درسالهای اخیر به شدت تحت تاثیر کاهش کمیت و کیفیت آب کشاورزی قرار گرفته است، تعیین الگوی مناسب باتوجه به مزیت‌های نسبی و رقابتی در تولید محصولات کشاورزی در مناطق گوناگون این استان از

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اهمیتی ویژه برخوردار است. لذا پرداختن به الگوی توسعه رقابت‌پذیری در شرکت‌های کشاورزی استان فارس ضروری می نماید.

با توجه به اهمیت تحقیق، به نتایج برخی از مطالعات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع اشاره می‌شود.

دهقان‌شبانی و ثابت (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند که عوامل زیادی بر رقابت‌پذیر شدن صنایع تولیدی از منظر منابع انسانی مؤثر می‌باشند. این عوامل عبارتند از: خلاقیت، انگیزه، تخصص، انعطاف‌پذیری، برون‌سپاری و غیره. راسخی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود با به کارگیری روش داده‌های تابلویی و بر اساس داده‌های آماری نشان دادند که سرمایه سرانه و بهره‌وری کل عوامل تولید اثر مثبت و معنادار و نرخ ارز، شرایط آب و هوایی (بارندگی) و شوک خارجی (به‌ویژه تشدید تحریم) اثر منفی و معناداری بر رقابت‌پذیری بخش کشاورزی ایران (شاخص مزیت نسبی آشکار شده متقارن) طی دوره مورد مطالعه دارند. محمودی و جلالی (۱۳۹۵) در پژوهش خود با استفاده از رهیافت شاخص‌های مزیت نسبی آشکار شده نشان دادند که ایران در دوره‌ی ۲۰۱۲-۱۹۷۵ در صادرات پسته دارای مزیت نسبی بوده و با مرجع قرار دادن صادرات هر دو گروه کالاهای غیرنفتی و کشاورزی، رتبه‌ی اول در مزیت نسبی صادراتی پسته را دارا می‌باشد. پس از ایران به ترتیب کشورهای ترکیه، هنگ‌کنگ، آلمان، ایتالیا و آمریکا، بلژیک و هلند دارای مزیت بوده‌اند، که این رتبه‌بندی بر مبنای صادرات محصولات کشاورزی است. نارایان و باتاچاریا[1] (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که رقابت نسبی صادرات در گندم، برنج و پنبه به دلیل محدودیت صادرات رو به وخامت گذاشته است. سرمایه اثرات منفی بر رقابت نسبی صادرات پنبه داشت. اندازه کار و مزرعه بر رقابت نسبی صادرات در محصولات تأثیر نمی‌گذارد. انقلاب سبز رقابت نسبی صادرات را در برنج و پنبه بهبود بخشید. سازمان تجارت جهانی تأثیر مثبتی بر رقابت نسبی صادرات در برنج داشت. کوساگی و کاتو[2] (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که این مزیت مشارکتی با در نظر گرفتن فعالیت سازمان‌ها از دیدگاه جامعه، باعث افزایش ارزش منابع داخلی در جامعه می‌شود. یودین و اوسری[3] (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که استراتژی‌های عملیاتی و نهایتا ابتکارات صنعت/ سیاست پیشنهادی شامل منابع داخلی، مشارکت‌های استراتژیک (اعم از منابع و محلی‌سازی) و مشوق‌های مالی چندین نقطه عطف احتمالی است که می‌توان مورد بررسی قرار داد تا کشور در نقشه جهانی صنعتی برجسته شود. چروکو[4] (۲۰۱۹) در پژوهش خود در کشاورزی اوکراین نشان دادند که کشاورزی اوکراین به سرعت مبلغ قابل توجهی را به دست آورده است، بنابراین در تشدید سرمایه‌گذاری و انتقال سرمایه به این صنعت، تا حد زیادی کمک کرده است، زیرا روند کلی در توسعه کشاورزی با تعمیق دوگانگی و قطبی شدن آن مشخص می‌شود. سطح رقابت‌پذیری تولیدکنندگان در هر دو بخش بسیار بالا است، اما عوامل مختلفی باعث آن در هر مورد است. ماسبنگنجی و همکاران[5] (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که در مقایسه با بازده مورد انتظار نظری حدود ۸۰٪ تولیدکنندگان، عملکرد بسیار پایین است. استفاده منطقی از بذرهای اصلاح شده، کودهای

[1] - Narayan, S., & Bhattacharya, P.
[2] - Kosugi, M., & Kato, K.
[3] - Uddin, G., & Oserei, K.
[4] - Cherevko, G.
[5] - Musabanganji, E., Ruranga, C., Nzabanita, J., Nkikabahizi, F., Ndizeye, I., & Lebailly, P.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شیمیایی و آلی باعث بهبود عملکرد می‌شود. شالر و همکاران[1] (۲۰۱۸) در پژوهش خود در اروپا نشان دادند که چشم‌انداز کشاورزی بر توسعه منطقه‌ای و رقابت‌پذیری فراتر از تولید کالاهای کشاورزی تأثیر می‌گذارد. تولید مواد غذایی کشاورزی همچنان به‌عنوان یک عنصر اصلی برای ایجاد ارزش از چشم‌انداز درک می‌شود. فروهبرگ وهارتمن[2] (۲۰۱۷) در پژوهش خود نشان دادند که سیاست‌های کشاورزی در لتونی و لیتوانی نیز در مقایسه با سیاست‌های اتحادیه اروپا نسبتاً آزاد و قابل‌توجه است، هرچند که در مقیاس کمتری نسبت به استونی. در لیتوانی، کشاورزان و شرکت‌های کشاورزی درگیر در کشاورزی اولیه نیز از کاهش نرخ مالیات جاده و همچنین کاهش تعرفه برق و گاز طبیعی برخوردار هستند. جامبور و بابو[3] (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که بهره‌وری زمین، بهره‌وری نیروی کار، موقوفات زمین، تولید ناخالص داخلی سرانه، ارزش PSE، عضویت در سازمان تجارت جهانی و تعرفه‌ها همه مربوط به رقابت‌پذیری کشاورزی است. با این حال نتایج تا حد زیادی با توجه به منطقه و وضعیت تغذیه متفاوت است.

با توجه به پیشینه‌ها مشخص گردید که تحقیقات گذشته به مولفه‌های نوآوری، منابع سازمانی و محیط رقابتی، حوزه منابع سازمانی و رقابتی‌پذیری، رقابت‌پذیری منابع انسانی و تخصص، شاخص‌های اقتصادی، مولفه‌های مزیت رقابتی همچنین به بررسی تاثیر عوامل و امکانات ویژه بر رقابت‌پذیری پرداخته و از نظر ارزیابی شرایط محیطی، رابطه بین شاخص‌های مزیتی و رقابت‌پذیری، رهیافت شاخص‌های مزیت نسبی آشکار شده و بررسی تاثیر شرایط محیطی ویژه بر رقابت‌پذیری و از نظر ارزیابی شرایط محیطی به ادبیات موضوع تحقیق حاضر پرداخته و همچنین به موضوعات پیرامون راهبردهای عملیاتی و تاثیر آن در رقابت‌پذیری نسبی صادرات، همکاری از طریق سیستم‌های کنترل مدیریت و تاثیر آن در رقابت‌پذیری کشاورزی، استراتژی‌های عملیاتی و تاثیر آن در موقعیت بخش‌های تولیدی و کشاورزی، عوامل موثر بر کارآیی و بهره وری و اثر بخشی، همچنین ارزیابی امکانات ویژه و اثر بخشی آن بر بهره‌وری و رقابت‌پذیری کشاورزی، نقش عرضه کنندگان بر تقاضای واردات و رقابت نسبی صادر کنندگان، عوامل محیطی و چشم انداز کشاورزی پرداخته است. بنابراین نتیجه می‌شود این تحقیق از نظر مولفه‌های موجود در مدل، روش پژوهش و قلمرو مکانی جدید بوده و شکاف تحقیقاتی در این زمینه محسوب می گردد.

با توجه به مطالب گفته شده، هدف اصلی تحقیق حاضر ارائه الگوی توسعه رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی در استان فارس با رویکرد آمیخته کیفی وکمی است.

رقابت‌پذیری

رقابت‌پذیری برخورداری یک کسب و کار، صنعت، شهر، منطقه یا کشور از قابلیت‌ها و توانمندی‌ها و قدرت حفظ آن تعریف شده که در عرصه رقابت بین‌المللی موجب میزان بازگشت چشمگیری در تولید کالاها و ارائه خدمات می‌شود و بتواند نیروی انسانی خود را در وضعیت مطلوبی قرار دهد (برومند و همکاران، ۱۳۹۷). از نظر سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، رقابت‌پذیری به معنای توانایی یک کشور در تولید کالا و خدمات برای ارائه در

[1] - Schaller, L., Targetti, S., Villanueva, A. J., Zasada, I., Kantelhardt, J., Arriaza, M., ... & Majewski, E.
[2] - Frohberg, K., & Hartmann, M.
[3] - Jambor, A., & Babu, S.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

بازارهای بین‌المللی و به طور همزمان حفظ و ارتقای سطح درآمد شهروندان در بلندمدت است (خضرایی شولای‌فر و کرکه آبادی، ۱۳۹۷). وین‌پیس و استفان تعریف جامع‌تری از رقابت‌پذیری بدین شرح ارائه می‌کنند: رقابت‌پذیری به معنی توانایی سازمان در جهت ماندگاری در کسب و کار، محافظت از سرمایه‌های سازمان، بدست آوردن بازگشت سرمایه‌ها، و تضمین شغل‌ها در آینده می‌باشد (رنجبران و همکاران، ۱۳۹۱). رقابت‌پذیری دارای ابعاد جغرافیایی، زیست‌محیطی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی است و باتوجه به تنوع و پیچیدگی ابعادش، اگر با برنامه‌ی جامعی هدایت نشود، ممکن است با فعالیت‌های نامتوازن و ناهمسوی بخش‌های مختلف منحرف گردد (مولائی و بهزادفر، ۱۳۹۸). اسکات رقابت‌پذیری را به‌عنوان توانایی افزایش درآمدها با سرعتی برابر با رقبا و ایجاد سرمایه‌های ضروری جهت رویارویی با آن‌ها در آینده تعریف می‌کند (رنجبران و همکاران، ۱۳۹۱). حفظ و توسعه مزیت‌های رقابتی در سطح بنگاه، بخش و اقتصاد ملی به‌عنوان یک رویکرد در توسعه اقتصادی مطرح گردیده و افزایش توان رقابتی (رقابت‌پذیری) نیز به‌عنوان یک چالش اقتصادی بیان شده است (راسخی و همکاران، ۱۳۹۵). رقابت‌پذیری مفهومی چندبعدی می‌باشد که می‌تواند در سطوح مختلف ملی، صنعت و سازمان بررسی گردد (صادقی دروازه و همکاران، ۱۳۹۷). به‌طور کلی توان رقابتی را می‌توان به صورت توانایی یک اقتصاد برای ثابت نگه داشتن و به تدریج افزایش سهم خود در بازارهای بین‌المللی تعریف نمود. (فلاح رحمت‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۷).

مطالعات حاکی از آن است که همچنان که افزایش ظرفیت‌های رقابتی یک کشور به بسیاری از عوامل دیگر چون منافع کارایی، کیفیت بالاتر محیط عمومی کسب‌وکار و غیره بستگی دارد، رشد اقتصادی سریع تأثیر مثبت اندکی بر رقابت‌پذیری دارد (کوردالسکا و الچک[1]، ۲۰۱۶). پورتر مدل الماس را با مطالعه‌ی عملکرد رقابتی ده کشور توسعه‌یافته ارائه کرد. این مدل مبتنی بر چهار عامل است. به باور پورتر این عوامل چهارگانه به‌صورت متقابل بر یکدیگر تأثیر دارند و هر تغییر در یک عامل بر شرایط سایر عوامل مؤثر است. علاوه بر آن، دو عامل بیرونی دولت و اتفاقات پیش‌بینی‌نشده نیز بر عوامل چهارگانه تأثیر غیرمستقیم دارند و از طریق تأثیر بر آن‌ها در رقابت‌پذیری اثرگذارند. عوامل چهارگانه‌ی مدل الماس پورتر عبارتند از: ۱-عوامل درونی؛ ۲-شرایط تقاضا؛ ۳-صنایع پشتیبانی‌کننده؛ ٤-استراتژی، ساختار و رقابت . به اعتقاد پورتر این فاکتورهای چهارگانه به‌صورت متقابل بر یکدیگر تأثیر دارند و تغییرات در هر کدام از آن‌ها می‌تواند بر شرایط بقیه فاکتورها مؤثر باشد. علاوه بر آن، دو عامل بیرونی دولت و اتفاقات پیش‌بینی نشده نیز بر عوامل چهارگانه تأثیر غیرمستقیم دارند (برومند و همکاران، ۱۳۹۷).

مدل الماس یک مدل استراتژی پایدار برای افزایش قدرت رقابت‌پذیری است که با به‌کارگیری و اجرای درست آن نتایج مثبتی به‌شرح زیر به‌دست می‌آید:

۱-عوامل درونی به دو بخش اساسی و عالی تقسیم می‌شود. بخش اساسی شامل منابع طبیعی، آب‌و هوا، موقعیت جغرافیایی، نیروی کار ساده و نیمه‌ماهر و حجم سرمایه و بدهی‌های یک کشور است. عوامل بخش عالی نیز به زیرساخت‌های ارتباطی و مخابراتی و سطح تحصیلات عالی پرسنل مانند مهندسان و دانشمندان اشاره دارد.

[1] - Kordalska, A., & Olczyk, M.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۲-شرایط تقاضا به میزان رشد تقاضای داخلی وابسته است. اندازه و کیفیت شرایط تقاضای داخلی، از میانگین رشد سالیانه‌ی تقاضا و تحصیلات و سطح انتظارات جامعه تأثیرپذیر است.

۳-صنایع پشتیبانی‌کننده بر چگونگی وضعیت بنادر، حمل و نقل هوایی بین‌المللی، حمل و نقل جاده‌ای و ارتباطات اشاره دارد.

٤-استراتژی و ساختار صنایع، بیان‌کننده‌ی شدت رقابت داخلی (در درون خود) و رقابت خارجی (ورود به رقابت‌های جهانی) است.

از دیدگاه پورتر، ترکیب عوامل بالا درجه‌ی رقابت‌پذیری ملی را تعیین می‌کند (برومند و همکاران، ۱۳۹۷).

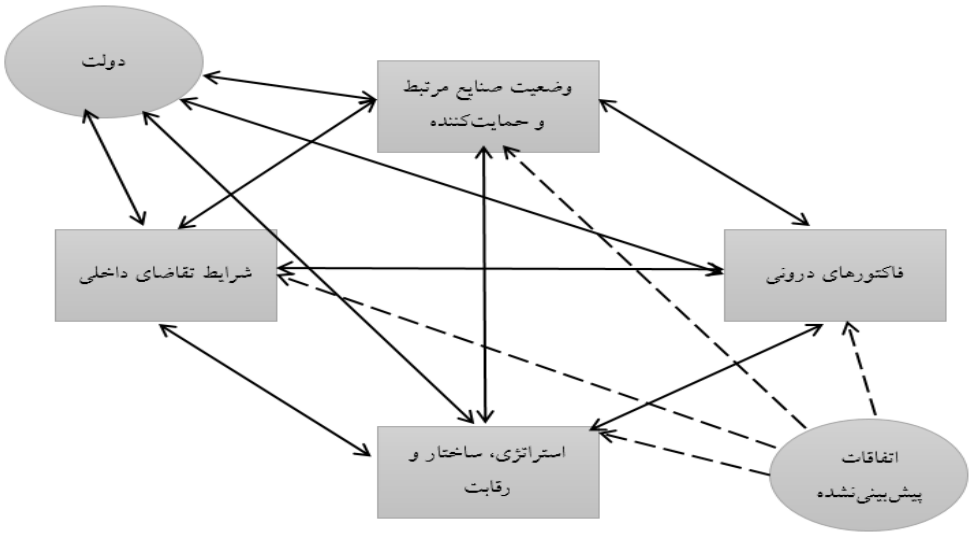

شکل ۱-مدل الماس پورتر

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

پورتر با ارزیابی مزیت رقابتی ملی از طریق راهبرد رقابتی، نتیجه می‌گیرد یکی از چهار عامل اصلی تعیین‌کننده‌ی مزیت رقابتی کشورها، شرایط تقاضاست. (برومند و همکاران، ۱۳۹۷).

اهمیت رقابت‌پذیری

رشد بالای اقتصادی و توسعه بیشتر اقتصادی از جمله اهدافی است که همه اقتصادها به دنبال آن هستند. دلیل این امر، وجود منافع و مزایایی است که رشد اقتصادی به ارمغان می‌آورد که مهم‌ترین آنها را می‌توان سطح بالای رفاه جامعه دانست و این هدف نهایی سیاست‌گذاران در هر کشوری است. رقابت، نیز جا نمایه عدالت و رشد در اقتصاد است. (رفاح کهریز و همکاران، ۱۳۹۸). با توجه به پیشرفت دنیای تجارت و کسب و کار و روی کار آمدن سازمان‌هایی که توانایی بالایی در رقابت کردن با سایر سازمان‌ها دارند و با توجه به اینکه آن‌ها تنها زمانی می توانند با یکدیگر رقابت کنند که دارای مزیت رقابتی باشند. (دهقان‌شبانی و ثابت، ۱۳۹۸). یکی از ویژگی‌های شرکت‌های موفق امروزی برخورداری از قدرت رقابت‌پذیری است و در عین حال ویژگی بارز شرکت‌های ناموفق فقدان این ویژگی می‌باشد. (صادقی دروازه و همکاران، ۱۳۹۷). رقابت‌پذیری، معیاری کلیدی برای ارزیابی درجه موفقیت کشورها در میدان رقابت‌های سیاسی، اقتصادی و تجاری است. (نظم‌فر و همکاران، ۱۳۹٦).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سطوح رقابت‌پذیری

۱-رقابت‌پذیری ملی

یکی از ویژگی‌های اقتصادهای موفق، برخورداری از قدرت رقابت‌پذیری آنها در سطح ملی است. همچنین یکی از دلایل مهم عملکرد نامناسب کشورها در شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینانه، وجود محیط نامناسب کسب و کار در نتیجه عدم توجه کافی به فاکتورهای رقابت‌پذیری در آن کشورهاست (هاگینز و تامپسون[1]، ۲۰۱۵). مفهوم رایج رقابت‌پذیری در سطح ملی، توانایی کشورها در تولید محصولاتی است که می‌توانند در رقابت بین‌المللی عرض اندام نمایند-(شاه طهماسبی و خدادادحسینی، ۱۳۹۵).

۲- رقابت‌پذیری صنعت

با وجود اینکه رقابت‌پذیری صنعت ماهیت جداگانه و خاص خود را دارد، ولی صنعت از یک ماهیت بینابینی نیز برخوردار است؛ بدین معنی که از یک طرف، زمانی که به‌عنوان محیط خرد فعالیت و رقابت بنگاه‌ها و کسب و کارها در نظر گرفته می‌شود، ماهیت زیرساختی به خود گرفته به سطح ملی شباهت پیدا می‌کند . از طرف دیگر زمانی‌که به‌عنوان مجموعه‌ای از بنگاه‌های فعال در یک حوزه تخصصی (مانند خودرو، مواد غذایی، خدمات بانکی و غیره) در مقایسه با صنایع رقیب در فضای رقابتی ملی بین‌المللی در نظر گرفته می‌شود، ماهیتی کارکردی به خود گرفته و به سطح بنگاهی شباهت پیدا می‌کند (گل‌زاده، ۱۳۹۸).

۳-رقابت‌پذیری بنگاه (سازمان)

شرکتی رقابتی است که بتواند (با گذشت زمان) محصولات و خدمات با کیفیت برتر و هزینه‌های پایین‌تر را نسبت به رقبای داخلی و بین‌المللی خود تولید کند و بازده بیشتری را به صاحبان خود ارائه دهد (یودین و اوسری، ۲۰۱۹؛ نوتا و ولاچوی[2]، ۲۰۱۸). به همین دلیل، قابلیت رقابت یک شرکت را می‌توان با قیمت نسبی، سهم بازار و درجه سودآوری آن در طی یک دوره زمانی سنجید(یودین و اوسری، ۲۰۱۹). شرکت‌ها باید از نظر اقتصادی، با آگاهی و بهره‌برداری با صرفه و کارآمد باشند تا بتوانند ارزش و رضایت بیشتری را نسبت به رقبا در اختیار مشتریان خود قرار دهند و رقابت‌پذیری داشته باشند (نوتا و ولاچوی، ۲۰۱۸). رقابت‌پذیری سازمان از سوی بسیاری از محققان به صورت مفهومی چند بعدی نگریسته می‌شود. در سطح بنگاه عوامل موثر بر رقابت‌پذیری را در دو دسته و در قالب رویکردهای مبتنی بر فناوری و رویکردهای مبتنی بر شایستگی تقسیم‌بندی می‌کنند (رجبی‌پور میبدی و همکاران، ۱۳۹۷).

مدل مفهومی اولیه پژوهش

دراین تحقیق مدل توسعه مدیریت رقابت پذیری شرکت‌های کشاورزی در استان فارس طراحی شده و با استفاده از تحلیل محتوا مولفه‌های مدل توسعه مدیریت رقابت پذیری به شناسایی شده است مولفه‌های ابتدایی مدل مفهومی شامل ۱-عوامل تولید داخلی، ۲-نفوذ و حفظ سهم بازار مصرف، ۳-نوآوری، ٤-امنیت غذایی، ٥-تخصیص بهینه

[1] - Huggins, R., & Thompson, P.
[2] - Notta, O., & Vlachvei, A.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

منابع، ٦-نیروی کار و اشتغال، ۷-راهبردهای عملیاتی، ۸-فضای رقابتی، ۹-تنوع، ۱۰-رقابت نسبی، ۱۱- امکانات ویژه، ۱۲- مدیریت رقابت‌پذیری میباشند که روابط بین این مولفه‌ها بر اساس مبانی نظری موجود در شکل زیر نشان داده شده است. این مدل در جریان تحقیق کیفی و مصاحبه از خبرگان اصلاح شده و پس از نهایی شدن توسط خبرگان، در شرکت‌های کشاورزی استان فارس اجرا، پیاده سازی و اعتبار سنجی گردیده است.

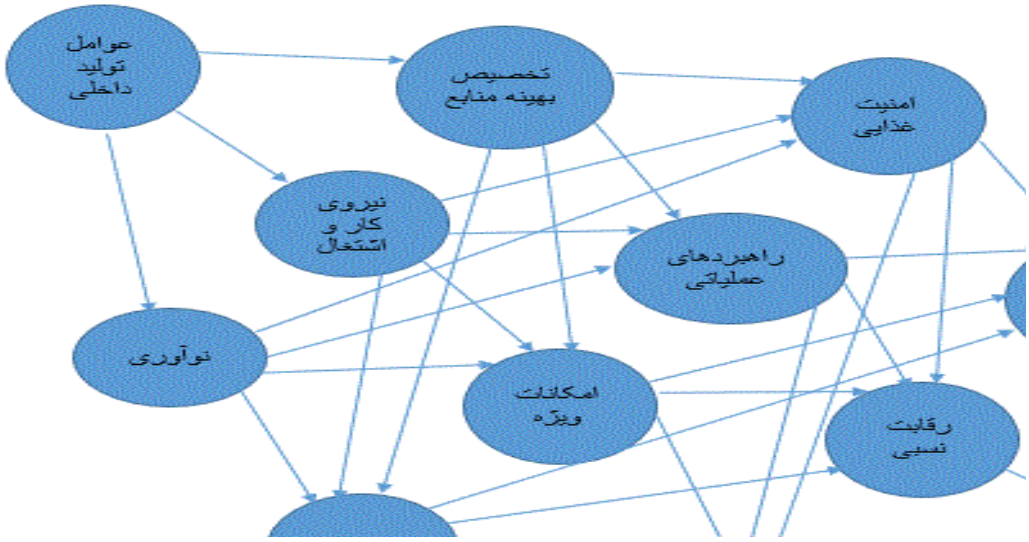

شکل۲-مدل مفهومی تحقیق استخراج شده از فاز کیفی تحقیق در کد گذاری گزینشی(یافته‌های تحقیق)

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

مدل مفهومی شکل بالا در مجموع از ادبیات نظری موجود با رویکرد کیفی از طریق مرور ادبیات نظری و پیشینه تحقیق شناسایی شده است.

یافته‌های پژوهش

در فرآیند اجرای تحقیق و در مباحثات روش‌شناختی، غالباً پیوند دو رویکرد کمی و کیفی به دلایل عملی ضروری و سودمند است. در رویکردهای ترکیبی روش‌های کیفی و کمی می‌توانند مکمل هم باشند. در این پژوهش ابتدا با استفاده از تحلیل محتوا به ارائه سوالات مصاحبه جهت پاسخگویی خبرگان پرداخته شد. جامعه مورد مطالعه در مرحله کیفی شامل خبرگان بخش کشاورزی بودند که تعداد آن‌ها ۱۰ نفر می‌باشد زیرا بر مبنای اشباع نظری داده‌ها، پس از مصاحبه دهم مفاهیم به اشباع رسیده و حرف جدیدی توسط خبرگان وجود نداشته است. نمونه‌گیری در بخش کمی شامل کلیه مدیران شرکت‌های تولیدی کشاورزی استان فارس بوده که تعداد آنها بر اساس گزارش سایت رسمی اداره جهاد کشاورزی استان فارس ۱۸۸ مدیر شرکت می‌باشد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ٦٤ مدیر شرکت در نظر گرفته شد. این افراد با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. روایی پرسشنامه به دلیل قابلیت استفاده آن در سازمان‌های مشابه و روایی واگرا و همگرا توسط تحلیل عاملی تاییدی مورد ارزیابی و تایید قرار گرفته و پایایی این پرسشنامه توسط ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی سنجیده شده است. جهت بررسی داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری مختلفی مانند spss23 و SmartPLS، استفاده شده است. روش گردآوری داده‌ها به سه روش مصاحبه، کتابخانه‌ای و میدانی انجام شده است. در روش کیفی ابتدا مصاحبه و مشاهده انجام شد. در روش

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

کتابخانه‌ای ادبیات و سوابق موضوع از طریق فیش‌برداری از اسناد و مدارک موجود بررسی گردید و در روش میدانی که از طریق طرح پرسشنامه در این پژوهش است متغیرهای مورد سنجش مورد مطالعه قرار گرفت .

در تحقیق حاضر ابتدا با استفاده از روش کتابخانه‌ای به گرد آوری مبانی نظری و پیشینه تحقیق پرداخته شده است. سپس با کمک مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته با خبرگان و پیاده‌سازی اسناد جمع آوری شده در نرم افزارMAXQDA و انجام کدگذاری باز و محوری، شاخص‌ها و سپس مولفه‌ها، شناسایی و استخراج گردید . در ادامه با استفاده از روش دلفی، شاخص‌ها به تأیید نهایی خبرگان رسیده و در مرحله بعد با استفاده از کدگذاری گزینشی، چارچوب نهایی مدل نهایی به شرح شکل زیر معرفی گردید:

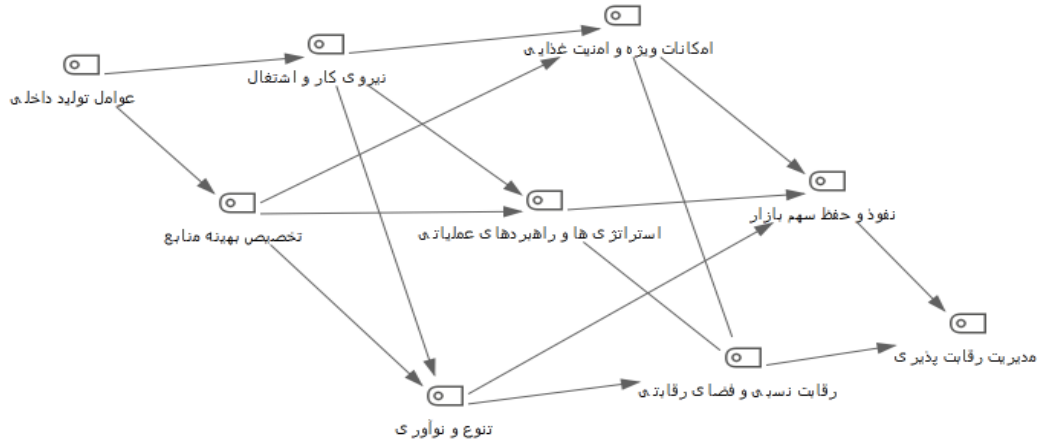

شکل ۳- کدگذاری گزینشی(انتخابی) در نرم افزار MAXQDA18 منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

مدل مفهومی شکل بالا به واسه تسلط نظری محقق به موضوع، با کمک نرم افزار تحلیل کیفی مکس کیودا ترسیم شده است.

پس از کدگذاری، در مرحله‌ی بعد برای سنجش روایی این شاخص‌ها و مؤلفه‌ها از روش دلفی استفاده شد بدین منظور نظرات ۱۰ خبره طی ۳ مرحله با توزیع پرسشنامه دریافت گردید و ۲۱ شاخص به دلیل داشتن میانگین زیر ۳ حذف شدند و در نهایت ٦٠ شاخص به تأیید نهایی خبرگان رسید. نتایج به دست آمده در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- جمع‌بندی ادوار سه گانه تحقیق دلفی

ردیف	مولفه(کدگزاری محوری)	شاخص(کدگزاری باز)	وزن
۱	عوامل تولید داخلی	۱-منابع مالی و فیزیکی و سرمایه مورد نیاز	۳
		۲-انرژی مورد نیاز برای تجهیزات و کشت محصولات کشاورزی	۱
		۳-دسترسی به مواد اولیه و کیفیت آن	۲
		٤-تجهیزات و ماشین آلات کشاورزی	۸
		٥-نیروی کار و هزینه آن	۹
		٦-تأمین آب و استفاده اصولی از آن	۹
		۷-زمین و حاصلخیزی خاک	۸
۲	نیروی کار و اشتغال	۸-استخدام نیروی کار ساده و آموزش آن‌ها	۲
		۹-توجه به توانمندسازی نیروی کار و توسعه و غنای شغلی آن‌ها	۱
		۱۰-استفاده از شاخص‌های اندازه‌گیری عملکرد در منابع انسانی	۱
		۱۱-ایجاد اشتغال غیرمستقیم در حمل‌ونقل و بسته‌بندی و فروش	۲
		۱۲-به‌کارگیری نیروهای جوان تحصیل‌کرده و بیکار بومی در استان	۷

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۲	۱۳-شناخت خصوصیات گیاهان زراعی و روش صحیح پرورش و نگهداری آنها	تخصیص بهینه منابع ۳
۲	۱٤-استفاده به اندازه از سموم و کودهای کشاورزی	
٤	۱۵-ممانعت از کشت بذر آلوده به بذر علف‌های هرز و کنترل علف‌های هرز	
٤	۱٦-استفاده از سیستم‌های نوین آبیاری جهت صرفه جویی و بهینه سازی	
۱	۱۷-کشت متناوب برخی محصولات و خودداری از کشت متوالی آن‌ها	
۱	۱۸-کشت در زمان مناسب و با تراکم مناسب	
۳	۱۹-نیروهای ماهر و کارآزموده برای به‌کارگیری ویژه از تجهیزات	امکانات ویژه و امنیت غذایی ٤
٤	۲۰-انتخاب تجهیزات با امنیت بالا در کشاورزی	
٤	۲۱-دوره‌های آموزشی کسب اطلاعات محصولات و اقلیم استان	
۱	۲۲-کنترل و حفظ بهداشت و ایمنی در مزارع کشاورزی	
۳	۲۳-شهرت شرکت در رعایت استانداردها و اخلاق کاری	
۲	۲٤-تولید محصولات ارگانیک	
۵	۲۵-استفاده به موقع از سموم کشاورزی	
۱	۲٦-گسترش بازار محصولات به سطح بین المللی	استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی ۵
۱	۲۷-هدفگذاری بر اساس سیاست‌های دولتی	
۱	۲۸-اتخاذ سیاست‌های یکپارچه‌سازی در شرکت‌ها در راستای اقدامات عملیاتی جهت بهره وری بالا و کاهش هزینه‌ها	
۲	۲۹- اتخاذ استراتژی‌های عملیاتی بر اساس رهیافت مبتنی بر منابع موجود در هر شرکت .	
۳	۳۰-حفظ و توسعه مزیت‌های رقابتی متمایز در سطح بنگاه	
۲	۳۱-شناسایی مزیت‌های رقابتی و کاهش هزینه‌های تولید مناطق	
٤	۳۲-برنامه‌ریزی و الگوی منطقه ای کشت و ارائه راهنمای عملی تولید	
۲	۳۳-نوآوری در تولید و بسته‌بندی محصولات کشاورزی تولید شده	تنوع و نوآوری ٦
۱	۳٤-نظرسنجی و بررسی درخواست‌های مشتریان	
۲	۳۵-بخش بازاریابی و واحدهای توسعه محصول	
٤	۳٦-رصد، تحلیل مستمر و الگوبرداری از رقبا	
۱	۳۷-ایجاد زمینه جهت تشکیل کسب و کارهای جدید	
۱	۳۸-ایجاد اتاق فکر و تبادل نظر و پیشنهادات بخش بازاریابی با کشاورزان	
۲	۳۹-توانایی ثابت نگه داشتن و افزایش سهم بازارهای داخلی و خارجی	نفوذ و حفظ سهم بازار ۷
۱	٤۰-استفاده و تخصیص بودجه بخش بازاریابی برای تبلیغات	
۱	٤۱-برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی و شرکت در آن‌ها	
۱	٤۲-تولید محصولات با کیفیت و قیمت مناسب	
۳	٤۳-توجه به نیازهای بازار و مشتریان	
۱	٤٤-تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از سازمان جهاد کشاورزی	
٤	٤۵-همکاری با صنایع پشتیبانی‌کننده مرتبط	
۱	٤٦-فراوانی عوامل تولید از طریق تأثیرگذاری بر هزینه‌های نسبی	رقابت نسبی و فضای رقابتی ۸
۱	٤۷-همکاری دوجانبه و چندجانبه با سایر استان‌ها و بر طرف کردن چالش‌ها	
۱	٤۸-کاهش فشار رقابتی با اشتغال غیررسمی و استفاده از نیروی کار موقت	
۳	٤۹-تمرکز بر تولید محصولات دارای مزیت نسبی در کشور و جهان جهت صادرات	
۲	۵۰-افزایش تولید جهت افزایش سهم تولیدات محصولات کشاورزی بین استان‌ها	
٤	۵۱-تخصصی کردن تولید جهت کسب مزیت در هزینه نسبی کمتر نسب به رقبا	
۱	۵۲-برخورداری استان از منابع طبیعی غنی	
۱	۵۳-ایجاد سرمایه‌های ضروری جهت رویارویی با رقبا در آینده	مدیریت رقابت‌پذیری ۹
۱	۵٤-انعطاف‌پذیری رقابت‌پذیری جهت سازگاری با فرآیندهای مدیریتی و تغییرات محیطی	
۲	۵۵-توانایی شرکت در ایجاد درآمدهای صادراتی	
۳	۵٦-توانایی سازمان جهت ماندگاری در کسب و کار و عرصه بازارهای رقابتی	
۲	۵۷-توانایی افزایش درآمدهای شرکت با سرعتی برابر یا بیشتر از رقبا	
۲	۵۸-ایجاد رشد پایدار و حفظ استانداردها در کسب درآمد	
۳	۵۹-فراهم ساختن ابزار و طریقه رسیدن به اهداف با حداقل هزینه ممکن	
۲	٦۰-هدف‌گذاری صحیح و مناسب	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

در این پژوهش برای توسعه مدیریت رقابت پذیری شرکت‌های کشاورزی در استان فارس فعال دربخش کشاورزی و فروش تجهیزات مربوطه و در نتیجه توسعه مدیریت رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی، ۹ مؤلفه و ٦۰ شاخص شناسایی گردید.

در تحقیق حاضر با توجه به مدل به نظر می‌رسد عوامل تولید داخلی تأثیر معناداری بر نیروی کار و اشتغال و تخصیص بهینه منابع دارد. همچنین مدل نشان می‌دهد که نیروی کار و اشتغال و تخصیص بهینه منابع بر امکانات ویژه و امنیت غذایی، استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و تنوع و نوآوری تأثیر معناداری دارد. امکانات ویژه و امنیت غذایی، استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و تنوع و نوآوری تأثیر معناداری بر نفوذ و حفظ سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی دارد. همچنین نفوذ و حفظ سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی تأثیر معناداری بر مدیریت رقابت‌پذیری دارد.

در خصوص شاخص‌های به دست آمده در این پژوهش با توجه به میانگین به دست آمده در مراحل سه‌گانه‌ی دلفی، بیشترین اهمیت را شاخص‌های تجهیزات و ماشین آلات کشاورزی، نیروی کار و هزینه آن، تأمین آب و استفاده اصولی از آن، زمین و حاصلخیزی خاک و به‌کارگیری نیروهای جوان تحصیل‌کرده و بیکار بومی در استان به خود اختصاص می‌دهند.

همچنین معیار سنتی جهت کنترل شاخص‌ها آلفای کرونباخ است که برآوردی را برای پایایی براساس همبستگی درونی معرف‌ها ارائه می‌دهد. اگر آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷۰ باشد، سازگاری درونی و تک بعدی بودن بلوک تایید می‌گردد. علاوه بر آلفای کرونباخ، از پایایی مرکب یا ترکیبی نیز برای بررسی پایایی سازگاری درونی استفاده می‌شود. اگر میزان این شاخص که به P دیلون– گلدشتاین معروف است، بیشتر از ۰/۷۰ باشد، پایایی مرکب مدل تأیید می‌شود. نتایج و گزارش خروجی نرم‌افزار PLS برای این شاخص پایایی مرکب در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲– نتیجه بررسی پایایی و روایی

متغیرهای تحقیق	پایایی ترکیبی(CR)	آلفای کرونباخ	AVE
عوامل تولید داخلی	۰٫۸۸	۰٫۸٤	۰٫۵۲
نیروی کار و اشتغال	۰٫۸۳	۰٫۷٤	۰٫۵۱
تخصیص بهینه منابع	۰٫۸۳	۰٫۷٦	۰٫۵٦
امکانات و امنیت غذایی	۰٫۹۱	۰٫۸۹	۰٫٦۱
استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی	۰٫۸۷	۰٫۸۳	۰٫۵۱
نوآوری و تنوع محصولات	۰٫۸۹	۰٫۸۵	۰٫۵۹
نفوذ و حفظ سهم بازار	۰٫۸۹	۰٫۸۵	۰٫۵٤
رقابت نسبی و فضای رقابتی	۰٫۹۰	۰٫۸۷	۰٫۵٦
مدیریت رقابت‌پذیری	۰٫۸۹	۰٫۸٦	۰٫۵۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

همانطور که می‌بینید مقادیر به دست آمده برای پایایی بیشتر از ۰/۷۰ است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب متغیرهای تحقیق‌است. همچنین مقادیر روایی نیز اکثرا بیشتر از ۰٫۵ بوده و مطلوب میباشد. بنابراین مدل‌های اندازه‌گیری از

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

پایایی و روایی مطلوبی برخوردارند. مقدار جذر AVE هریک از سازه‌ها بزرگتر از مقادیر همبستگی میان سازه‌های دیگر بوده که نشان داد روایی فورنل و لارکر نیز تایید می‌گردد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

جدول ۳ نشان دهنده یافته‌های توصیفی مرتبط با گویه‌های تحقیق است که بر اساس تجزیه وتحلیل داده‌ها در قالب آمار توصیفی از نرم افزار اس پی اس اس، استخراج شده است.

جدول۳- آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

شاخص	عوامل داخلی	تولیدنیروی کار اشتغال	وتخصیص منابع	بهینه‌امکانات امنیت غذایی	استراتژی و وراهبردهای عملیاتی	نوآوری و تنوع‌نفوذ و محصولات	حفظرقابت نسبی و سهم بازار	فضای رقابتی	ومدیریت رقابت‌پذیری
میانگین	۳,۹۰	۳,۹۶	۳,۶۰	۳,۵۸	۳,۸۵	٤,۱۳	٤,۳٦	٤,۲۷	۳,۹۹
انحراف معیار	۰,٦۸	۰,۷۱	۰,۷۱	۰,۷٦	۰,۷۲	۰,٦٥	۰,۵۹	۰,٦٥	۰,۵۹
واریانس	۰,٤۷	۰,۵۱	۰,۵۱	۰,۵۹	۰,۵۲	۰,٤۲	۰,۳۵	۰,٤۳	۰,۳۵
چولگی	-۰,۳۵	-۰,۳٦	۰,۱٤	۰,۱۲	-۰,٦٥	-۰,٤۲	-۱,۲٤	-۰,۸۵	-۰,۲٤
کشیدگی	-۰,۷۰	-۰,٦۱	-۰,۸٦	-۰,٦۲	۰,٤۵	-۰,۱۱	۱,٤۷	۰,٤۵	-۰,۲٦

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین میانگین مربوط به نفوذ و حفظ سهم بازار بوده که نشان دهنده اهمیت این موضوع برای پاسخ دهندگان به پرسشنامه بوده و کمترین میانگین مربوط به امکانات و امنیت غذایی است. در مجموع مقادیر میانگین از وضعیت مطلوب بالای ۳ برخوردار می‌باشند که نشان دهنده مطلوبیت مولفه‌ها در مدل پژوهش از نظر پاسخگویان می‌باشد.

جدول٤-آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای نرمال بودن متغیرهای تحقیق

	عوامل داخلی	تولیدنیروی کار اشتغال	وتخصیص منابع	بهینه‌امکانات و امنیت‌غذایی	استراتژی و راهبردهای عملیاتی	نوآوری و تنوع‌نفوذ و محصولات	حفظرقابت نسبی و سهم بازار	فضای رقابتی	ومدیریت رقابت‌پذیری
Test Statistic آماره آزمون	۰,۱۳۵	۰,۱۰٤	۰,۱٤٦	۰,۰۸۵	۰,۱۰۰	۰,۱۲۵	۰,۱٤۹	۰,۱۷۲	۰,۰۹۰
Asymp. Sig. (2-tailed) سطح معناداری	۰,۰۰۵	۰,۰۸۳	۰,۰۰۲	۰,۲۰۰	۰,۱۸٤	۰,۰۱۵	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۲۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

باتوجه به اینکه سطح معنی‌داری درجدول فوق برای اکثر متغیرهای پژوهش، کمتر از ۰/۰۵است، نتیجه می‌شود که توزیع داده‌ها نرمال نمی‌باشد. لازم به ذکر است در این صورت می توان از نرم افزار SMART-PLS جهت تایید مسیرها و اعتبار سنجی مدل استفاده نموده زیرا این نرم افزار به نوع توزیع داده‌ها حساس نبوده و داده‌های نرمال و غیر نرمال را برازش می نماید.

همچنین شاخص برازش کلی مدل GOF بصورت میانگین هندسی R2 و متوسط اشتراک محاسبه می‌شود. مثبت بودن این شاخص که دارای مقدار ۰,۵٤۵ است، برازش کلی مدل توسعه مدیریت رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی را نشان می‌دهد. چون این مقدار بیش از ۰,۳۵ است، بنابراین نتیجه می‌شود که از مقدار مطلوبی برخوردار است. در نتیجه برازش کلی مدل تأیید می‌گردد. همچنین معیار استون- گیزر[1] یا شاخص Q^2 که قدرت پیش‌بینی

1 Stone-Geisser

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مدل را مشخص می‌سازد از تکنیک بلایندفولدینگ محاسبه گردید. اعداد مثبت این شاخص نشان داد کیفیت مدل مناسب می‌باشد. زیرا مقادیر عموماً در رنج ۰,۱۵ تا ۰,۳۵ یا بزرگتر از ۰,۳۵ بدست آمده است. بنابراین قدرت قدرت پیشبینی سازه‌های تحقیق بصورت متوسط تا قوی برآورد می‌شود. جهت بررسی و ارزیابی رابطه علی بین مولفه‌های مدل مفهومی و تأیید مدل کلی از روش تحلیل مسیر استفاده شده است. تحلیل مسیر در این پژوهش با استفاده از نرم افزارPLS انجام شده و نتایج حاصل در زیر آمده است. مدل در حالت ضرایب استاندارد:

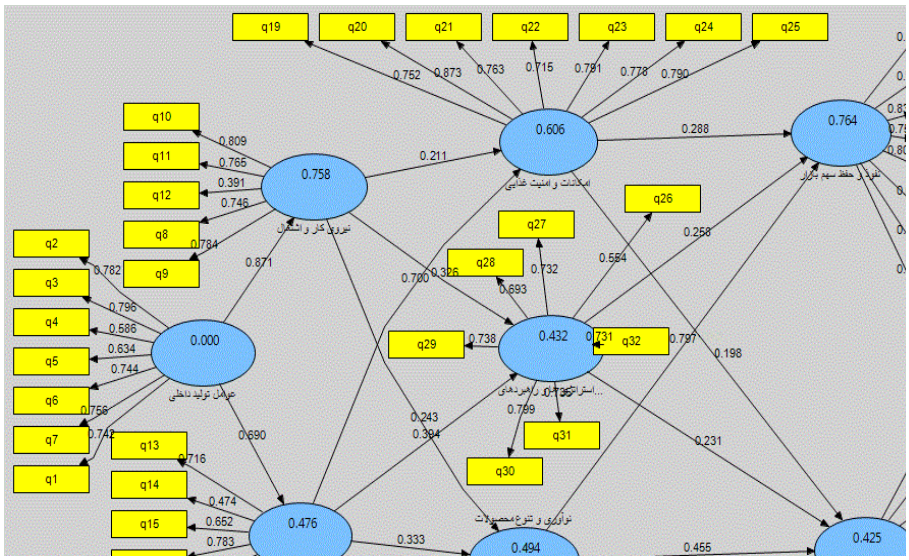

شکل ٤- ضرایب مدل اندازه‌گیری در حالت استاندارد منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

نمودار پائین سطح معناداری گویه متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. لازم به ذکر است سطح معناداری بیشتر از ۱,۹٦ و کمتر از ۱,۹٦- قابل قبول می‌باشد.

نمودار شکل ٤ به مقادیر تاثیر گذاری هر یک از مولفه‌ها بر یکدیگر اشاره نموده است.

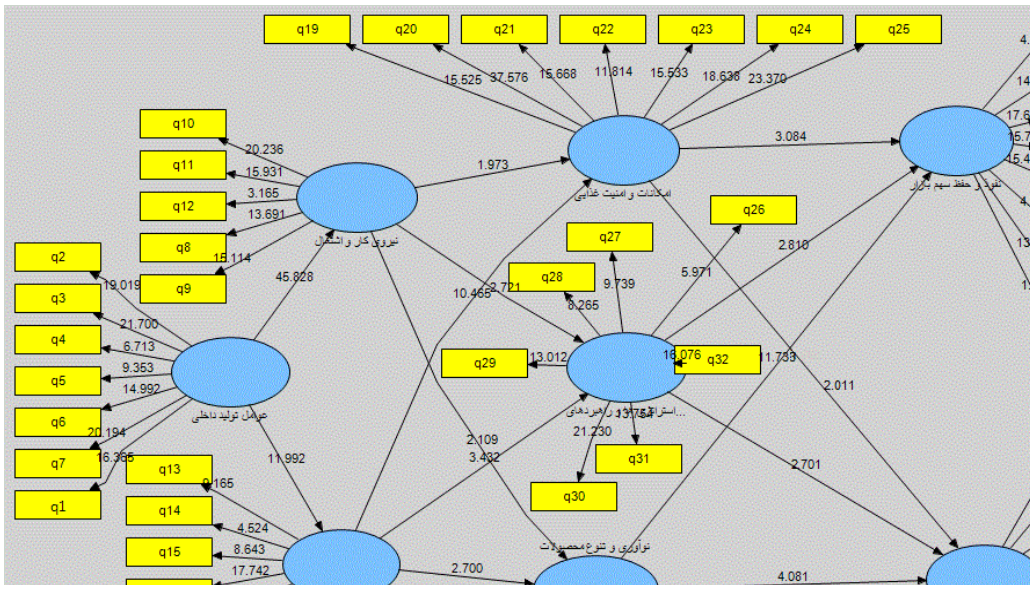

شکل ٥-معنیداری ضرایب مدل اندازه‌گیری

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نمودار شکل ۵ به مقادیر معناداری هر یک از مسیرها بین مولفه‌ها ی مدل پژوهش اشاره نموده است.همانطور که در نمودار ۵ ملاحظه می‌شود گویه متغیرها و ضرایب مسیر از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند .زیرا همگی بیشتر از ۱,۹٦ میباشد. در این حالت می گوئیم روائی سازه و ساختار گویه‌ها و همچنین ضرایب مسیر تائید می‌گردد. همچنین جهت رتبه‌بندی مولفه‌ها از آزمون ناپارامتری فریدمن استفاده گردید. نتایج به شرح جدول ذیل می‌باشد:

جدول۵-آزمون فریدمن

مولفه‌ها	میانگین رتبه
تولید داخلی	4.84
نیروی کار و اشتغال	5.13
تخصیص بهینه منابع	3.44
امکانات ویژه و امنیت غذایی	3.28
استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی	4.54
نوآوری و تنوع محصولات	5.55
نفوذ و حفظ سهم بازار	7.09
رقابت نسبی و فضای رقابتی	6.20
مدیریت رقابت‌پذیری	4.94
آمارهChi-Square	103.476
سطح معناداریAsymp. Sig.	۰,۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

با توجه به سطح معناداری در جدول ۵، به علت اینکه مقدار ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کمتر میباشد نشان می دهد مولفه‌ها اختلاف معناداری با یکدیگر دارند . همچنین نتایج رتبه‌بندی در جدول ۵ نشان داد عوامل به ترتیب کمترین اولویت تا بیشترین اولویت به صورت ۱- امکانات ویژه و امنیت غذایی۲- تخصیص بهینه منابع۳- استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی ٤-عوامل تولید داخلی۵- مدیریت رقابت‌پذیری٦- نیروی کار و اشتغال ۷- نوآوری و تنوع محصولات۸- رقابت نسبی و فضای رقابتی۹- نفوذ و حفظ سهم بازار می‌باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

در تدوین مدلی برای توسعه رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی در استان فارس به این نتیجه رسیدیم که عوامل توسعه رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی در استان فارس همان ۱-عوامل تولید داخلی ۲-نیروی کار و اشتغال، ۳- تخصیص بهینه منابع، ٤-امکانات ویژه و امنیت غذایی، ۵- استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی، ٦-نوآوری و تنوع محصولات، ۷-نفوذ و حفظ سهم بازار، ۸-رقابت نسبی و فضای رقابتی، ۹- مدیریت رقابت‌پذیری می‌باشند. همچنین نتایج اولویت بندی نشان داد مولفه نفوذ و حفظ سهم بازار دارای بیشترین رتبه و مولفه امکانات ویژه و امنیت غذایی دارای پایین ترین رتبه در مدل توسعه رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی می‌باشند.

ارتباط بین مولفه‌ها با توجه به نتایج تحقیق به صورت خلاصه به شرح جدول ۵ می‌باشد.

جدول ۵- نتایج تحلیل مسیرها درمدل مفهومی پژوهش

مسیر	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب	سطح معناداری
۱	عوامل تولید داخلی	نیروی کار و اشتغال	۰,۸۷۱	٤۵,۸۲
۲		تخصیص بهینه منابع	۰,٦۹۰	۱۱,۹۹
۳	نیروی کار و اشتغال	امکانات ویژه و امنیت غذایی	۰,۲۱۱	۱,۹۷
٤		استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی	۰,۳۲٦	۲,۷۲

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۵		نوآوری و تنوع	۰,۲٤۳	۳,۱۰۹
٦	تخصیص بهینه منابع	امکانات ویژه و امنیت غذایی	۰,۷۰۰	۱۰,٤٦
۷		استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی	۰,۳۹٤	۳,٤۳
۸		نوآوری و تنوع	۰,۳۳۳	۲,۷۰
۹	امکانات ویژه و امنیت غذایی	نفوذ و حفظ سهم بازار	۰,۲۸۸	۳,۰۸٤
۱۰		رقابت نسبی و فضای رقابتی	۰,۱۹۸	۲,۰۱
۱۱	استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی	نفوذ و حفظ سهم بازار	۰,۲۵۸	۲,۸۱
۱۲		رقابت نسبی و فضای رقابتی	۰,۲۳۱	۲,۷۰
۱۳	نوآوری و تنوع	نفوذ و حفظ سهم بازار	۰,۷۹۷	۱۱,۷۳
۱٤		رقابت نسبی و فضای رقابتی	۰,٤۵۵	٤,۰۸۱
۱۵	نفوذ و حفظ سهم بازار	مدیریت رقابت‌پذیری	۰,۱۹۹	۱,۹۸
۱٦	رقابت نسبی و فضای رقابتی		۰,۷۳۷	۸,۸۸

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

با توجه به نتایج تحقیق در جدول بالا، روابط بین مولفه‌ها در مدل توسعه مدیریت رقابت‌پذیری شرکت‌های کشاورزی از مقادیر مطلوبی برخوردارند زیرا تمامی مسیرها از سطح معناداری مطلوب بیشتراز ۱,۹٦ برخوردار بوده که نشان می دهد ضرایب مسیر بین مولفه‌ها تایید می گردد و رابطه معنادار وجود دارد.

اکنون به بررسی و مقایسه نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات انجام شده در این زمینه پرداخته می‌شود.

تحقیق راسخی و همکاران (۱۳۹۵) از نظر بررسی عوامل تعیین‌کننده رقابت‌پذیری بخش کشاورزی با تحقیق حاضر هم راستا بوده و همخوانی دارد. مدل مفهومی این تحقیق به بررسی عوامل و امکانات ویژه در رقابت‌پذیری پرداخته و از نظر شرایط محیطی به مدل مفهومی تحقیق حاضر همخوانی دارد. این تحقیق با تحقیق حاضر از نظر مولفه‌های دیگر در مدل تفاوت داشته و دارای نوآوری می‌باشد.

پژوهش محمودی و جلالی (۱۳۹۵) از نظر مزیت نسبی و فضای رقابتی با تحقیق حاضر هم راستا بوده و همخوانی دارد. مدل مفهومی این تحقیق به شاخص‌های مزیتی و رقابت‌پذیری پرداخته و از نظر رهیافت شاخص‌های مزیت نسبی آشکار شده به مدل مفهومی تحقیق حاضر همراستا می‌باشد. لازم به ذکر است این تحقیق از نظر مولفه‌های دیگر در مدل با تحقیق حاضر همراستا نبوده و لذا تحقیق حاضر دارای نوآوری می‌باشد.

پژوهش نارایان و باتاچاریا (۲۰۱۹) به موضوعات پیرامون راهبردهای عمایاتی و تاثیر آن در رقابت‌پذیری نسبی صادرات پرداخته و در تحقیق حاضر از نظر مبانی نظری و پیشینه تحقیق به موضوع رقابت‌پذیری پرداخته است.

پژوهش کوساگی و کاتو (۲۰۱۹) به موضوعات پیرامون همکاری از طریق سیستم‌های کنترل مدیریت و تاثیر آن در رقابت‌پذیری کشاورزی پرداخته و در تحقیق حاضر از نظر مبانی نظری و پیشینه تحقیق به موضوع عوامل موثر بر رقابت‌پذیری پرداخته است.

پژوهش یودین و اوسری (۲۰۱۹) به موضوعات پیرامون استراتژی‌های عملیاتی و تاثیر آن در موقعیت بخش‌های تولیدی و کشاورزی پرداخته و در تحقیق حاضر از نظر مبانی نظری و پیشینه تحقیق به موضوع پیرامون رقابت‌پذیری پرداخته است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

پژوهش چروکو (۲۰۱۹) به موضوعات پیرامون عوامل موثر بر کارآیی و بهره وری و اثر بخشی پرداخته و از نظر مبانی نظری و پیشینه تحقیق در تحقیق حاضر به موضوع پیرامون رقابت‌پذیری پرداخته است.

پژوهش ماسبنگنجی و همکاران (۲۰۱۹) به موضوعات پیرامون ارزیابی امکانات ویژه و اثر بخشی آن بر بهره‌وری و رقابت‌پذیری کشاورزی پرداخته و از نظر مبانی نظری و پیشینه تحقیق و روابط بین مولفه‌ها در تحقیق حاضر به موضوع پیرامون رقابت‌پذیری پرداخته است.

پژوهش شالر و همکاران (۲۰۱۸) به موضوعات پیرامون عوامل محیطی و چشم انداز کشاورزی پرداخته و از نظر ادبیات موضوع و پیشینه به موضوع پیرامون رقابت‌پذیری پرداخته است.

پژوهش فروهبرگ وهارتمن (۲۰۱۷) از نظر ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق موقعیت رقابتی بخش‌های کشاورزی و مواد غذایی به موضوع پیرامون رقابت‌پذیری کشاورزی پرداخته و به تحقیق حاضر کمک نموده است.

پژوهش جامبور و بابو (۲۰۱٦) از نظر بررسی نیروی کار و اشتغال و همچنین امنیت غذایی با تحقیق حاضر هم راستا بوده و همخوانی دارد. مدل مفهومی این تحقیق از نظر عوامل اقتصادی، محیطی و اجتماعی به موضوع پیرامون پتانسیل رقابتی پرداخته و به مدل مفهومی تحقیق حاضر از نظر روابط بین مولفه‌ها و پیشینه موجود شباهت دارد. همچنین از نظر مولفه‌های دیگر متفاوت بوده و دارای نوآوری می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار عوامل تولید داخلی بر نیروی کار و اشتغال و تخصیص بهینه منابع با ضریب مسیر ۰,۸۷۱ و ۰,٦۹۰ با اختصاص منابع مالی و فیزیکی و سرمایه لازم، صرف انرژی مورد نیاز برای تجهیزات و کشت محصولات کشاورزی، ارائه مواد اولیه با کیفیت به کشاورزان، همچنین با به کارگیری تجهیزات و ماشین آلات کشاورزی مطلوب و به روز، به کارگیری نیروی کار و پرداخت هزینه آنها، تأمین آب برای کشاورزان و آموزش استفاده اصولی و بهینه از آن و استفاده و در اختیار قرار دادن زمین حاصلخیز و خاک مناسب به کشاورزان و حمایت از تولید کنندگان به ارتقا سطح عوامل تولید داخلی بپردازند زیرا نقش مهم و تاثیر زیادی بر نیروی کار و اشتغال زایی در استان دارد.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار نیروی کار و اشتغال بر امکانات ویژه و امنیت غذایی، همچنین استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و نوآوری و تنوع با ضرایب مسیر۰,۲۱۱ و ۰,۳۲٦ و ۰,۲٤۳ با استفاده از استخدام نیروی کار ساده و آموزش به آن‌ها، توجه به توانمندسازی نیروی کار و توسعه و غنای شغلی آن‌ها، استفاده از شاخص‌های اندازه‌گیری عملکرد در منابع انسانی، ایجاد اشتغال غیرمستقیم در حمل‌ونقل و بسته‌بندی و فروش و همچنین به‌کارگیری نیروهای جوان تحصیل‌کرده و بیکار بومی در استان فارس به جذب نیروی کار مناسب و بهبود مسئله اشتغال جوانان و در نتیجه بهبود امکانات ویژه و امنیت غذایی، همچنین استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و نوآوری و تنوع بپردازند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار تخصیص بهینه منابع بر امکانات ویژه و امنیت غذایی، استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و نوآوری و تنوع با ضرایب مسیر ۰,۷۰۰ و ۰,۳۹٤ و ۰,۳۳۳ با شناخت

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

خصوصیات گیاهان زراعی و روش صحیح پرورش و نگهداری آنها، استفاده به اندازه و به موقع از سموم و کودهای کشاورزی، ممانعت از کشت بذر آلوده به بذر علف‌های هرز و کنترل علف‌های هرز، مجهز شدن به انواع سیستم‌های نوین آبیاری، کشت متناوب برخی محصولات و خودداری از کشت متوالی آن‌ها و کشت در زمان مناسب و با تراکم مناسب به تخصیص بهینه منابع و ارتقا کارایی و بهره وری در صنعت کشاورزی بپردازند و از این طریق به ارتقا امکانات ویژه و امنیت غذایی، استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی و نوآوری و تنوع بپردازند.

٤- پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار امکانات ویژه و امنیت غذایی بر نفوذ و حفظ سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی با ضرایب مسیر ۰,۲۸۸ و ۰,۱۹۸ با نیروهای ماهر و کارآزموده برای به‌کارگیری و نگهداری تجهیزات، به کارگیری بهترین تکنولوژی و تجهیزات موجود کشاورزی، برگزاری دوره‌های آموزشی کسب اطلاعات محصولات و اقلیم استان فارس، کنترل و حفظ بهداشت و ایمنی در مزارع کشاورزی، رعایت استانداردها و اخلاق کاری در شکرت‌ها، تولید محصولات ارگانیک و استفاده مناسب و به اندازه از سموم کشاورزی به گسترش و توسعه امکانات ویژه صنعت کشاورزی و ایجاد امنیت غذایی در استان بپردازند و از این طریق به ارتقا سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی مطلوب بپردازند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی بر نفوذ و حفظ سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی با ضرایب مسیر ۰,۲۵۸ و۰,۲۳۱ با گسترش بازار محصولات به سوی بین المللی شدن، هدفگذاری بر اساس سیاست‌های دولتی، اتخاذ سیاست‌های یکپارچه‌سازی جهت هماهنگی و همسویی سازی، ایجاد رهیافتی مبتنی بر منابع موجود، حفظ و توسعه مزیت‌های رقابتی متمایز در سطح بنگاه، شناسایی مزیت‌های رقابتی و کاهش هزینه‌های تولید مناطق و همچنین برنامه‌ریزی و ارائه الگوی منطقه ای کشت و ارائه راهنمای عملی تولید به کشاورزان به ایجاد یک استراتژی و راهبرد عملیاتی واحد و یکپارچه در سطح استان و به یکسو سازی استراتژی بپردازند و از این طریق به ارتقا سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی بپردازند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار نوآوری و تنوع بر نفوذ و حفظ سهم بازار و رقابت نسبی و فضای رقابتی با ضرایب مسیر ۰,۷۹۷ و ۰,٤٥٥ با ایجاد خلاقیت و نوآوری در تولید و بسته‌بندی محصولات کشاورزی تولید شده، نظرسنجی و بررسی درخواست‌های مشتریان، توجه ویژه به بخش بازاریابی و واحدهای توسعه محصول، رصد، تحلیل مستمر و الگوبرداری از رقبا، ایجاد زمینه جهت تشکیل کسب و کارهای جدید و همچنین ایجاد اتاق فکر و تبادل نظر و پیشنهادات بخش بازاریابی با کشاورزان به ایجاد بستری مناسب جهت خلاقیت و نوآوری در ارائه محصولات پرداخته و در تیجه به ارتقا سهم بازار و رقابت نسبی و ایجاد فضای رقابتی مناسب بپردازد.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار نفوذ و حفظ سهم بازار بر مدیریت رقابت‌پذیری با ضریب مسیر ۰,۱۹۹ با استفاده از ثابت نگه داشتن و افزایش سهم بازارهای داخلی و خارجی، استفاده و تخصیص بودجه بخش بازاریابی برای تبلیغات، برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی و شرکت در آن‌ها، تولید محصولات با کیفیت و

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

قیمت مناسب، توجه به نیازهای بازار و مشتریان، تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از سازمان جهاد کشاورزی و همکاری با صنایع پشتیبانی‌کننده مرتبط به ارتقا سطح مطلوبیت در نفوذ به بازار رقابتی و کسب و حفظ سهم بازار هدف بپردازند و از این طریق به ارتقا سطح مدیریت رقابت‌پذیری بپردازند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیر معنادار رقابت نسبی و فضای رقابتی بر مدیریت رقابت‌پذیری با ضریب مسیر ۰,۷۳۷با فراوانی عوامل تولید از طریق تأثیرگذاری بر هزینه‌های نسبی، همکاری دوجانبه و چندجانبه با سایر استان‌ها و بر طرف کردن چالش‌ها، کاهش فشار رقابتی با اشتغال غیررسمی و استفاده از نیروی کار موقت، تمرکز بر تولید محصولات دارای مزیت نسبی در کشور و جهان جهت صادرات، افزایش تولید جهت افزایش سهم تولیدات محصولات کشاورزی بین استان‌ها، تخصصی کردن تولید جهت کسب مزیت در هزینه نسبی کمتر نسب به رقبا و همچنین برخورداری استان از منابع طبیعی غنی به ایجاد فضای رقابتی نسبی و کسب مزیت رقابتی بپردازند و از این طریق به ارتقا سطح مدیریت رقابت‌پذیری کمک نمایند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج تحقیق و تاثیرپذیری مدیریت رقابت‌پذیری از عواملی مانند رقابت نسبی و فضای رقابتی به صورت مستقیم و عواملی مانند استراتژی‌ها و راهبردهای عملیاتی، نوآوری و تنوع

حفظ سهم بازار و به طور غیر مستقیم، با ایجاد سرمایه‌های ضروری جهت رویارویی با رقبا در آینده، انعطاف‌پذیری رقابت‌پذیری جهت سازگاری با فرآیندهای مدیریتی و تغییرات محیطی، توانایی شرکت در ایجاد درآمدهای صادراتی، ایجاد توانایی سازمان جهت ماندگاری در کسب و کار و عرصه بازارهای رقابتی، ایجاد توانایی افزایش درآمدهای شرکت با سرعتی برابر یا بیشتر از رقبا، رشد پایدار و حفظ استانداردها در کسب درآمد، فراهم ساختن ابزار و طریقه رسیدن به اهداف با حداقل هزینه ممکن و همچنین هدف‌گذاری صحیح و مناسب به مدیریت صحیح رقابت‌پذیری به ایجاد بستری مناسب جهت پذیرش رقابت در منطقه، کشور و در سطح بین الملل بپردازند.

جهت انجام تحقیقاتی با این موضوع در آینده، پیشنهادهای ذیل ارائه می گردد:

۱-تحقیق حاضر را در شرکت‌های کشاورزی رقیب انجام داده و با تحقیق حاضر مقایسه نمایند.

۲- شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر افزایش رقابت‌پذیری .

۳- شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر کارایی و بهره وری صنعت کشاورزی.

٤- بررسی آگاهی‌های لازم از نیاز کشاورزان در جهت افزایش مزیت رقابتی .

۵-بررسی نوآوری در بازار هدف و نوآوری در فروش محصولات کشاورزی.

٦-بررسی تاثیر وسعت کانال‌های توزیع و فروش در افزایش سهم بازار محصولات کشاورزی در سطح بین الملل.

۷- ارائه الگوی تجاری سازی محصولات کشاورزی با رویکرد بین المللی سازی محصولات ویژه.

منابع

برومند، بابک؛ کاظمی، علی؛ رنجبریان، بهرام. (۱۳۹۷). توسعه‌ی مدل بومی سنجش رقابت‌پذیری گردشگری مقاصد گردشگری ایران، فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات بازاریابی نوین، سال ۸، شماره ۲، شماره پیاپی ۲۹، صص ۱۰۵-۱۲۲.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

خضرایی شولای‌فر، مریم؛ کرکه آبادی، زینب. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری بر اساس مدل پیشنهادی Saez با تکیه بر مفهوم Coopetition (مطالعه موردی: شهر تهران). فصلنامه علمی-پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، سال ۱۱، شماره ۱، صص ۱۱۱-۱۳۰.

دهقان شبانی، نجمه؛ ثابت، عباس. (۱۳۹۸)، ارزیابی شاخص‌های رقابت‌پذیری منابع انسانی در صنایع تولیدی ایران، نخستین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، شیراز، مؤسسه آموزش عالی آپادانا.صص:۱-۱۶.

راسخی، سعید؛ گیلک حکیم آبادی، محمدتقی، جباری، وجیهه. (۱۳۹۵). عوامل تعیین‌کننده رقابت‌پذیری ایران در بخش کشاورزی. تحقیقات اقتصاد کشاورزی، جلد ۸، شماره ۲، صص ۱۷-۴۵.

رجبی‌پور میبدی، علیرضا؛ حسینی، الهه؛ عبدی جمایران، علی؛ امیری، زهرا. (۱۳۹۷). تاثیر رفتار کارآفرینانه بر رقابت‌پذیری کسب‌وکارهای کوچک گردشگری (مورد مطالعه: شهر شیراز). دوماهنامه مطالعات کاربردی در علوم مدیریت و توسعه، سال ۳، شماره ۲ (پیاپی ۱۰)، صص ۵۹-۶۸.

رفاح کهریز، آرش؛ محمدزاده، یوسف؛ محسنی زنوزی، سیدجمال‌الدین؛هاشمی برنج‌آبادی، نیر؛ قاسم‌زاده، نگار. (۱۳۹۸). تأثیر رقابت‌پذیری بر عملکرد اقتصادی در کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه‌یافته. فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، دوره ۷، شماره ۱، صص ۸۶-۱۰۷.

رنجبران، بهرام؛ میر احمدی، سیدمحمدرضا؛ ذبیح‌زاده، کاظم. (۱۳۹۱). اندازه‌گیری رقابت‌پذیری بنگاه‌ها. مطالعات مدیریت راهبردی، شماره ۱۰، صص ۶۱-۷۹.

شاه‌طهماسبی، اسماعیل؛ خداداد حسینی، سیدحمید. (۱۳۹۵). اندازه‌گیری کارایی کشور ایران در مزیت رقابتی در مقایسه با کشورهای منتخب و تحلیل حساسیت آن در مقایسه با کشورهای پیشرو جهان و منطقه، دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی دانشگاه شاهد، سال ۲۳، شماره ۸، صص ۲۹-۴۲.

صادقی دروازه، سعید؛ شول، عباس؛ رسولی، ندا. (۱۳۹۷). رویکرد ترکیبی در ارزیابی عوامل دخیل در رقابت‌پذیری زنجیره تأمین صنعت لاستیک‌سازی. چشم‌انداز مدیریت صنعتی، سال ۸، شماره ۳۲، صص ۱۸۵-۲۱۲.

عسکریان، فریبا؛ اصغرپور، حسین؛ سرلاب، رقیه. (۱۳۹۵). تغییرات رقابتی، ساختاری و ملی صادرات کالاهای ورزشی در ایران. پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال ۱۲، شماره ۲۳، صص ۱۵-۲۶.

علی‌اکبری، اسماعیل؛ خداداد کاشی، فرهاد؛ کماسی، حسین. (۱۳۹۷). ارزیابی رقابت‌پذیری اقتصادی کلان‌شهرهای ایران، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۸، شماره پیاپی ۲۹، صص ۱۳-۲۶.

فلاح رحمت‌آبادی، محسن؛ نایب‌زاده، شهناز؛ داودی رکن‌آبادی، ابوالفضل. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر سبک رهبری و یادگیری سازمانی بر رقابت‌پذیری با میانجی‌گری‌های نوآوری کارکنان و فرآیند نوآوری در بین کارکنان مخابرات منطقه یزد، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۷، جلد ۱، صص ۳۷-۵۲.

گل‌زاده، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی به‌کارگیری نوآوری‌های تکنولوژیک در راستای ارتقاء صرفه‌جویی و کارایی بازار بیمه. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، سال ۲، شماره ۱۸، صص ۷۸-۱۰۰.

گیلک حکیم‌آبادی، محمدتقی؛ راسخی، سعید؛ جباری، وجیهه. (۱۳۹۵). عوامل تعیین‌کننده رقابت‌پذیری ایران در بخش کشاورزی، تحقیقات اقتصاد کشاورزی جلد ۸، شماره ۲، پیاپی ۳۰، صص ۱۷-۴۵.

محمودی، ابوالفضل؛ جلالی، سحر. (۱۳۹۵). رقابت‌پذیری صادراتی پسته‌ی ایران در بازارهای جهانی، تحقیقات اقتصادی، دوره ۵۱، شماره ۴، صص ۹۵۱-۹۷۶.

مولائی، اصغر؛ بهزادفر، مصطفی. (۱۳۹۸). تبیین ابعاد و ظرفیت‌های رقابت‌پذیری هویتی شهری با رویکرد زمینه‌گرا، برنامه‌ریزی و آمایش فضا، دوره ۲۳، شماره ۲، صص ۹۷-۱۲۵.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نظم‌فر، حسین؛ عشقی چهاربرج، علی؛ علوی، سعیده. (۱۳۹٦). بررسی وضعیت رقابت‌پذیری اقتصادی شهرهای ایران، فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، سال ۵، شماره ٤ (پیاپی ۲۰)، صص ۲۳-۳۸.

ولی‌پور خطیر، محمد؛ اکبرزاده، زین‌العابدین. (۱۳۹٦). تبیین راهبردهای رقابت‌پذیری تولید با رویکرد گسترش کیفیت فازی و مدل‌سازی ساختاری تفسیری کارکرد عملکرد، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات مدیریت صنعتی، سال ۱۵، شماره ٤٦، صص ۱۳۵-۱۵۵.

هنرور، نغمه؛ رنجبر، همایون؛ قبادی، سارا. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بلندمدت بین کارایی بازار کالا و کارایی بازار نیروی کار در شاخص رقابت‌پذیری جهانی و متغیرهای کامیابی اقتصادی (رشد اقتصادی) در کشورهای منتخب آسیا. فصلنامه تحقیقات مدل‌سازی اقتصادی، شماره ۳۱، صص ۲٤۵-۲۷۸.

Cherevko, G. (2019). Competitiveness of Producers in the Agriculture of Ukraine. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, 21(3), 30-39.

Coşar, A. K., Grieco, P. L., Li, S., & Tintelnot, F. (2018). What drives home market advantage?. Journal of international economics, 110, 135-150.

Frohberg, K., & Hartmann, M. (2017). Baltic agricultural competitiveness and prospects under European Union accession. In Agriculture and East-West European Integration (pp. 33-64). Routledge.

Huggins, R., & Thompson, P. (2015). Entrepreneurship, innovation and regional growth: a network theory. Small Business Economics, 45(1), 103-128.

Jambor, A., & Babu, S. (2016). Strategies for Increasing Competitiveness of Agriculture. In Competitiveness of Global Agriculture (pp. 151-171). Springer, Cham.

Kordalska, A., & Olczyk, M. (2016). Global Competitiveness and Economic Growth: A One-Way or Two-Way Relationship? Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy, 11(1), 121-42.

Kosugi, M., & Kato, K. (2019). Evaluating the Role of Collaboration via Management Control Systems on Agricultural Competitiveness and Welfare. Available at SSRN 3360207.

Musabanganji, E., Ruranga, C., Nzabanita, J., Nkikabahizi, F., Ndizeye, I., & Lebailly, P. (2019). Productivity and competitiveness of Rwandan agriculture: a case study of the maize sector. AGROFOR International Journal, 4(1), 32-40.

Narayan, S., & Bhattacharya, P. (2019). Relative export competitiveness of agricultural commodities and its determinants: Some evidence from India. World Development, 117, 29-47.

Notta, O., & Vlachvei, A. (2018). Competitivenes index. In N. Tsounis & A. Vlachvei (Eds.), Advances in panel data analysis in applied economic research. ICOAE 2017. Springer Proceedings in Business and Economics (chap 48; pp. 693–705). Cham, Switzerland: Springer.

Schaller, L., Targetti, S., Villanueva, A. J., Zasada, I., Kantelhardt, J., Arriaza, M., ... & Majewski, E. (2018). Agricultural landscapes, ecosystem services and regional competitiveness—Assessing drivers and mechanisms in nine European case study areas. Land use policy, 76, 735-745.

Šegota, A., Tomljanović, M., & Huđek, I. (2017). Contemporary approaches to measuring competitiveness–the case of EU member states. Journal of Economics and Business, 35(1), 123-150.

Şener, S. (2013). The Competitiveness of Turkish Economy within the Scope of WEF Global Competitiveness Index. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 75, 453-464.

Uddin, G., & Oserei, K. (2019). Positioning Nigeria's manufacturing and agricultural sectors for global competitiveness. Growth and Change.

Archive of SID.ir